

ПІДЛУЖНА Ірина Андріївна,
старший викладач кафедри філології,
перекладу та стратегічних
комунікацій, Національна академія
Національної гвардії України
(м. Харків, Україна)

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ АГРЕСІЇ НА ПРОФЕСІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ

У сучасному суспільстві, яке функціонує в умовах глобальної мережевої комунікації, питання інформаційної безпеки набуває особливої ваги. Інформаційна агресія – це системне поширення дезінформації, маніпуляцій та пропаганди з метою впливу на свідомість людей, підриву довіри до державних, освітніх і культурних інституцій. Вона загрожує не лише політичній стабільності, а й гуманітарній сфері, передусім освіті, яка формує світогляд, критичне мислення та громадянську позицію молоді [1].

Професійне мовне спілкування педагогів є одним із ключових інструментів реалізації освітнього процесу. Саме через слово, комунікацію та взаємодію викладача зі здобувачами освіти відбувається передавання знань, цінностей і культурних кодів. В умовах інформаційної агресії ця функція ускладнюється: мовець має не лише навчати, а й протистояти маніпуляціям, дезінформації та агресивним комунікативним практикам.

Інформаційна агресія впливає на професійне освітнє середовище у кількох напрямках. По-перше, вона змінює характер освітнього контенту – зростає ризик поширення недостовірної інформації, псевдонаукових матеріалів, упереджених суджень. По-друге, вона впливає на комунікативну культуру учасників освітнього процесу: у цифрових дискусіях спостерігається емоційність, агресивність, відсутність аргументованого діалогу.

Викладач у цих умовах має виконувати роль медіатора інформаційного простору — навчати студентів розрізняти правдиві й маніпулятивні повідомлення, розвивати навички критичного аналізу джерел, формувати етичні принципи спілкування. Одним із дієвих шляхів є впровадження курсів з медіаграмотності, інтеграція завдань, спрямованих на аналіз інформаційних матеріалів, у навчальні дисципліни різних спеціальностей.

Суттєве значення має й мовна культура педагога. Викладач, який дотримується норм професійної комунікації, демонструє толерантність, чіткість і логічність висловлювань, формує у студентів модель конструктивної поведінки в інформаційному середовищі. Мова освітянина має бути прикладом відповідального ставлення до слова, адже саме через неї відтворюються норми суспільної взаємодії.

Крім того, інформаційна агресія змінює психологічний клімат у навчальних закладах. Постійне перебування в інформаційному шумі, емоційний тиск новин і

соціальних мереж можуть знижувати концентрацію, підвищувати тривожність як у студентів, так і у викладачів. Тому сучасний педагог повинен володіти не лише мовною, а й комунікативно-психологічною компетентністю – умінням підтримувати конструктивний діалог, уникати конфліктів, створювати атмосферу довіри й безпеки.

Ефективним засобом протидії інформаційній агресії є побудова відкритої, етичної та прозорої комунікації в освітньому середовищі. Вона передбачає чесність, доброзичливість, виваженість у висловлюваннях, а також використання сучасних цифрових інструментів для забезпечення достовірності та оперативності обміну інформацією.

Професійне спілкування у сфері освіти в умовах інформаційної агресії набуває нових змістових і функціональних рис. Воно стає не лише засобом навчання, а й інструментом захисту інформаційного простору, формування громадянської стійкості та медіаграмотності.

Педагогічне слово в сучасних умовах має особливу місію – виховувати критично думачу, відповідальну, комунікативно зрілу особистість, здатну протистояти маніпуляціям і свідомо сприймати інформаційні потоки. Підвищення мовної культури педагогів, розвиток етичної та медіаосвітньої компетентності – це стратегічний напрям підготовки фахівців нової генерації, здатних ефективно діяти в умовах інформаційних викликів ХХІ століття.

Список використаних джерел

1. Бабенко Ю. Інформаційна війна – зброя масового знищення. Українська правда, 2021. URL: <https://www.pravda.com.ua/rus/articles/2006/04/20/4399050/> (дата звернення 17.10.2025).
2. Смотрич Д. В., Браїлко Л. Інформаційна безпека в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право*. 2023. Вип. 77. Ч. 2. С. 121–127.